

ข้อมูลรายละเอียดโครงการ

โครงการจัดพัฒนาสิ่งแวดล้อมคลองแสนแสบ ในปี พ.ศ. 2553 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในคลองแสนแสบ โดยการสำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชนริมคลองแสนแสบ การเก็บตัวอย่างน้ำ และวิเคราะห์ผลด้านพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่และเวลา ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพน้ำได้รับอิทธิพลมาจากปริมาณน้ำเสียที่ไหลลงสู่คลอง การเปิดปิดประตูระบายน้ำ และระบบโครงข่ายคูคลองเชื่อมต่อ โดยปริมาณออกซิเจนละลายน้ำในบริเวณเขตกรุงเทพมหานครชั้นกลางมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานแหล่งน้ำผิวดิน เนื่องจากน้ำเสียจากชุมชน และมีสภาพค่อนข้างเสื่อมโทรมตลอดช่วงฤดูฝน จากการควบคุมระดับน้ำและป้องกันน้ำท่วมในกรุงเทพมหานคร ในขณะที่เดียวกัน เขตกรุงเทพมหานครชั้นนอก จนถึงจังหวัดฉะเชิงเทรา มีคุณภาพน้ำตามเกณฑ์ปกติ เนื่องจากมีระบบโครงข่ายคูคลองเชื่อมต่อ เช่น คลองประเวศบุรีรมย์ คลองพระองค์ไชยานุชิต และแม่น้ำบางปะกง ช่วยเพิ่มการชะล้างตามธรรมชาติ (Flushing) ดังนั้น โครงการจัดพัฒนาสิ่งแวดล้อมคลองแสนแสบ ในปี พ.ศ. 2554-2555 จึงได้ศึกษาแนวทางการฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางน้ำในคลองแสนแสบ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเลือกพื้นที่นำร่อง 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร และ ชุมชนบ้านโพธิ์เย็น อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เนื่องจากชุมชนวัดกลาง ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครชั้นกลาง มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางน้ำค่อนข้างต่ำ อาคารบ้านเรือนส่วนใหญ่ยังไม่มียุทธศาสตร์การจัดการน้ำเสียที่เหมาะสม โดยเป็นเพียงการติดตั้งบ่อเกรอะ-บ่อซึม ในขณะที่ชุมชนบ้านโพธิ์เย็น ซึ่งมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และใช้สารเคมีในการเกษตรมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาผักตบชวาในลำคลอง ดังนั้นเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนริมคลองแสนแสบที่ยั่งยืน โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) จึงนำแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน (Community Participation) โดยประสานความรู้ที่มีอยู่แล้วภายในชุมชน และความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากภายนอกชุมชนเข้าด้วยกัน เช่น จุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ หรือ อีเอ็ม (Effective Microorganism: EM) ทำงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำ ตัวแทนชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร และ ชุมชนบ้านโพธิ์เย็น อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ประมาณ 70 คน ในการผลิตน้ำหมักชีวภาพและน้ำยาล้างชีวภาพ เพื่อใช้ในการปรับปรุงคุณภาพน้ำในคลองแสนแสบ และเป็นสินค้าชุมชนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Environmentally Friendly Product) ผลการศึกษาพบว่าการเทน้ำหมักชีวภาพลงในคลองลำรางสาธารณะเชื่อมต่อกับคลองแสนแสบในอัตราส่วน 1:500 โดยแบ่งเป็น 7 จุดๆ ละ 200 ลิตร ทุกสัปดาห์ จะทำให้คุณภาพน้ำในคลองลำรางดีขึ้น เปลี่ยนจากสีดำเป็นสี

เจียวและไต ภายในระยะเวลา 1 เดือน ตลอดจนสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ ร้อยละ 8 ของทั้งหมด เมื่อใช้น้ำยาซักล้างชีวภาพในชีวิตประจำวัน ในขณะที่เกษตรกรสามารถนำน้ำหมักชีวภาพไปใช้ทดแทนปุ๋ยเคมีและสารกำจัดแมลงได้ พบว่าสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ ร้อยละ 16 ของทั้งหมด